

Lieta C-174/22

**Lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu kopsavilkums saskaņā ar Tiesas
Reglamenta 98. panta 1. punktu**

Iesniegšanas datums:

2022. gada 8. marts

Iesniedzējtiesa:

Varhoven kasatsionen sad (Bulgārija)

Datums, kurā pieņemts iesniedzējtiesas nolēmums:

2022. gada 25. februāris

Kasācijas sūdzības iesniedzējs:

EV

Pamatlietas priekšmets

Lieta tika ierosināta pēc apsūdzētā EV kasācijas sūdzības par Varnas Apelācijas tiesas spriedumu Nr. 57/05.08.2021.

Ar kasācijas tiesā pārsūdzēto spriedumu apelācijas tiesa bija atstājusi spēkā Varnas apgabaltiesas spriedumu Nr. 22/22.03.2021, ar kuru EV tika atzīts par vainīgu tajā, ka 2018. gada 21. decembrī Varnā viņš bez attiecīgas licences glabāja narkotisko vielu prekursorus, proti, divus litrus toluola 24 levu (BGN) vērtībā un materiālu īpaši bīstamu narkotisko vielu (metamfetamīns) ražošanai – 11,18 gramus sarkanā fosfora 2,79 BGN vērtībā, kopumā 26,79 BGN vērtībā, lai tās izplatītu, un tāpēc saskaņā ar *Nakazatelen kodeks* (Kriminālkodekss, turpmāk tekstā – “NK”) 354.a panta 1. punkta otro teikumu, lasot to kopā ar NK 58.a panta 1. punktu un 54. pantu, tika sodīts ar brīvības atņemšanu uz diviem gadiem, sākotnēji piemērojot vispārējo soda izciešanas režīmu, un naudas sodu 20 000 BGN apmērā.

Lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu priekšmets un juridiskais pamats

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu tiek iesniegts saskaņā ar LESD 267. panta pirmās daļas b) punktu.

Prejudiciālais jautājums

Vai Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (EK) Nr. 273/2004 (2004. gada 11. februāris) noteikumi, kas papildina *Nakazatelen kodeks* (Kriminālkodekss) 354.a panta vispārīgo normu, lasot to kopā ar *Zakon za kontrol varhu narkotichnite veshtestva i prekursorite* (Likums par narkotisko vielu un to prekursoru kontroli) 3. panta 4. punktu, ļauj atzīt personu par vainīgu I pielikumā iekļautās 3. kategorijas vielas, proti, toluola divu litru daudzumā, glabāšanā?

Starptautiskās tiesības

ANO Konvencija pret narkotisko un psihotropo vielu nelikumīgu tirdzniecību, 3. pants

Savienības tiesību normas un judikatūra

Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (EK) Nr. 273/2004 (2004. gada 11. februāris) par narkotisko vielu prekursoriem, 2. pants, 3. panta 2. un 6. punkts, 8. pants un I pielikums

Valsts tiesību normas

Nakazatelen kodeks (Kriminālkodekss; NK), 354.a pants

Zakon za kontrol varhu narkotichnite veshtestva i prekursorite (Likums par narkotisko vielu un to prekursoru kontroli; ZKNVP), 1., 3. un 18.a pants, Papildu noteikumu 1. panta 14. punkts

2008. gada 18. aprīļa *Naredba N° 1 za kontrol na prekursorite na narkotichnite veshtestva* (Rīkojums Nr. 1 par narkotisko vielu prekursoru kontroli), 1., 11. un 18. pants un 1. pielikums

Īss faktu un tiesvedības izklāsts

- 1 2018. gada 21. decembrī trīs Varnas pašvaldības policijas darbinieki pamanīja trīs personas, kuras bija redzami noraizējušās par policijas klātbūtni. Pēc tam tika pārbaudīta viņu identitāte, un izrādījās, ka tie ir apsūdzētais EV un divi viņa paziņas, kuri vēlāk tiesā uzstājās kā liecinieki. Uz jautājumu, vai viņu rīcībā ir narkotiskās vielas vai citas aizliegtas vielas, liecinieki atbildēja noliedzoši. Sarunas laikā apsūdzētais paziņoja, ka viņam ir līdzīgi divas pudeles ar toluolu. Viņš atvēra savu somu, kurā atradās elektroniskie svāri un polietilēna maisiņš ar sarkanu pulverveida vielu; EV paskaidroja, ka tas ir sarkanais fosfors. Apsūdzētais brīvprātīgi atdeva minētos priekšmetus un paskaidroja, ka sarkano fosforu viņš ir iegādājies e-komercijas tīmekļvietnē, bet toluolu veikalā, un ka šīs vielas ir sastāvdaļas “pico” (metamfetamīns) ražošanai. Policijas darbinieki nogādāja

apsūdzēto policijas iecirknī. Brīvprātīgās nodošanas protokolā EV pats rakstveidā ierakstīja, ka viņš vēlējās nodot šos priekšmetus kādam paziņam, kurš viņam par tiem samaksātu pirkuma cenu.

2. Saskaņā ar fizikāli ķīmiskās analīzes rezultātiem objekti Nr. 1 un Nr. 2 (bezkrāsaini dzidri šķidrumi ar kopējo tilpumu 2000 ml) ir toluols; objekts Nr. 3 (violeto viela ar neto svaru 11,64 g) ir sarkanais fosfors; uz objekta Nr. 4 (pelēki elektroniskie svāri) ir konstatētas metamfetamīna pēdas.
3. Pamatojoties uz veikto pārbažu rezultātiem, eksperti secināja, ka šos priekšmetus var izmantot kā prekursorus narkotiskās vielas metamfetamīna sintēzes procesā, izmantojot tā dēvēto efedrīna/pseidoefedrīna redukcijas metodi, karsējot jodūdeņražskābes klātbūtnē.
4. Prekursors ir efedrīns/pseidoefedrīns, ko var iegūt ekstrakcijas (attīrīšana) ceļā galvenokārt no zāļu formām (kapsulas, tabletes, ampulas). Prekursora efedrīna/pseidoefedrīna redukcijas stadijā līdz metamfetamīnam izmanto jodūdeņražskābi, ko iegūst, pievienojot pagatavotu sarkanā fosfora (objekts Nr. 3) un joda šķīdumu fosforskābes klātbūtnē, sajauktu ūdens vidē. Efedrīna/pseidoefedrīna reakcijā ar jodūdeņražskābi rodas metamfetamīna bāze. Procesu veic, karsējot uz plīts stikla traukā, kas var būt aprīkots ar atceces kondensatoru un/vai termometru. Iegūtā metamfetamīna ekstrakcijas nolūkā reakcijas maisījumam pievieno nātrija hidroksīdu un izmanto šķīdinātājus, kas satur toluolu (objekti Nr. 1 un Nr. 2); metamfetamīna attīrīšanai izmanto acetonu, ēteri, izopropanolu un citus. Galaproduktu hidrohlorīda sāls vai sulfāta veidā iegūst kā sintēzes produktu bāzes veidā; to apstrādā ar sērskābi vai sālsskābi, pēc tam atdala no maisījuma un žāvē, iegūstot kristālu formu.
5. Saskaņā ar ekspertīzes atzinuma rezultātiem atrasto vielu kopējā vērtība ir 26,795 BGN, turklāt divu toluola pudeļu vērtība ir 24,00 BGN un 11,18 g sarkanā fosfora vērtība ir 2,795 BGN.

Pamatlietas dalībnieku galvenie argumenti

6. Apsūdzētais un viņa aizstāvji apgalvo, ka viņa darbība nav noziedzīgs nodarījums NK 354.a panta 1. punkta otrā teikuma izpratnē, jo abām vielām, kas tika atrastas pie apsūdzētā policijas kontroles laikā, esot likumīgs lietojums un tās esot ļoti izplatītas ikdienas dzīvē. Lai pamatotu viedokli, ka darbība neatbilst noziedzīga nodarījuma sastāvam, aizstāvji atsaucas uz Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (EK) Nr. 273/2004 par narkotisko vielu prekursoriem un norāda, ka viela toluols ir iekļauta I pielikuma 3. kategorijā un ka tās glabāšanai nav nepieciešama nedz licence minētās regulas 3. panta 2. punkta izpratnē, nedz reģistrācija saskaņā ar minētās regulas 3. panta 6. punktu.
7. Prokuratūra pret to iebilst; tā neuzskata, ka aizstāvības argumenti ir pamatoti.

Īss lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu motīvu izklāsts

- 8 Lai izpildītu ANO Konvencijas pret narkotisko un psihotropo vielu nelikumīgu tirdzniecību 3. panta 1. punkta a) apakšpunkta iv) punkta un 3. panta 1. punkta c) apakšpunkta ii) punkta prasības, Bulgārijas Republikas Kriminālkodeksā ir paredzēta kriminālatbildība par dažādām darbībām ar vielām, ko var izmantot kā prekursorus narkotisko vielu ražošanas procesā. Likumdevēja izvēlēta pieeja vienā tiesību normā – NK 354.a panta 1. punktā – regulēt divus noziedzīgus nodarījumus, kuri atšķiras tikai pēc to priekšmeta, arī nosaka tā noziedzīgā nodarījuma īpatnības, kura priekšmets ir narkotisko vielu prekursori.
- 9 Pirmkārt, NK 354.a panta 1. punkta otrais teikums ir vispārīga tiesību norma, un darbības atbilstībai noziedzīgā nodarījuma sastāvam ir nepieciešams, lai šīs normas saturs tiktu papildināts ar *Zakon za kontrol varhu narkotichnite veshtestva i prekursorite* (Likums par narkotisko vielu un to prekursoru kontroli; ZKNVP) normām un tās piemērošanai pieņemtiem pakārtotiem tiesību aktiem. Atsaucē uz šīm normām tiek sniegta divos aspektos: a) vielas, kas ir prekursori, un b) procedūra un pamatojums licences izsniegšanai ar šīm vielām saistītu darbību veikšanai.
- 10 Ar speciālā likuma ZKNVP 1. panta 3. punktu tiek īstenotas prasības, kas noteiktas Eiropas Parlamenta un Padomes Regulā (EK) Nr. 273/2004 par narkotisko vielu prekursoriem un Padomes Regulā (EK) Nr. 111/2005, ar ko paredz noteikumus par uzraudzību attiecībā uz narkotisko vielu prekursoru tirdzniecību starp Kopienas un trešām valstīm.
- 11 Lai īstenotu šo likumu, tika izdots 2008. gada 18. aprīļa Rīkojums Nr. 1 par narkotisko vielu prekursoru kontroli. Tā 1. pielikumā vielas, ko var izmantot kā prekursorus, ir iedalītas trīs kategorijās atbilstoši abās Kopienas regulās noteiktajām atšķirībām.
- 12 Šie apsvērumi par nepieciešamību aizpildīt NK 354.a panta 1. punkta otro teikumu un par ZKNVP materiālo piemērošanas jomu, ciktāl tā attiecas uz narkotisko vielu prekursoriem, arī pamato Savienības tiesību piemērošanu pamatlietā.
- 13 NK 354.a panta 1. punkta otrā teikumā minētā noziedzīgā nodarījuma otra īpatnība ir tāda, ka darbības atbilstībai noziedzīgā nodarījuma sastāvam ir nepieciešams, lai tā būtu prekursoru izgatavošana, apstrāde, iegāde, glabāšana vai izplatīšana bez attiecīgas licences. Izņemot gadījumus, kas saistīti ar tā dēvētajām īpaši bīstamajām narkotiskajām vielām, kuru aizliegums izriet no paša likuma, visos pārējos gadījumos, tostarp gadījumos, kas saistīti ar narkotisko vielu ražošanai paredzēto prekursoru glabāšanu, ar attiecīgu licenci saprot valsts iestādes aktu, ar ko adresātam atļauj likumīgi iesaistīties attiecīgo vielu ražošanas, apstrādes, iegādes, glabāšanas vai izplatīšanas darbībās, ja tas tiek darīts medicīniskiem, zinātniskiem vai pētniecības mērķiem. Ja šāda akta nav, noziedzīgā nodarījuma sastāva objektīvā pazīme “bez attiecīgas licences” ir izpildīta.

- 14 Daļa no pamatlietā aplūkotā noziedzīgā nodarījuma priekšmeta – divi litri toluola – ietilpst 2008. gada 18. aprīļa Rīkojuma Nr. 1 1. pielikuma 3. kategorijā un tādā pašā kategorijā, kas noteikta Eiropas Parlamenta un Padomes Regulā (EK) Nr. 273/2004 par narkotisko vielu prekursoriem. Nav paredzēts, ka būtu nepieciešama licence vai reģistrācija, lai veiktu ar šīs kategorijas vielām saistītas darbības un it īpaši lai glabātu šādas vielas, neatkarīgi no tā, vai apsūdzētais tiek uzskatīts par uzņēmēju Regulas Nr. 273/2004 2. panta d) punkta izpratnē (ciktāl izvirzītā apsūdzība ir par to, ka vielas, saistībā ar kurām ir paredzēta kriminālatbildība, bija paredzētas turpmākai pārdošanai) vai par lietotāju minētās regulas 2. panta h) punkta izpratnē (ciktāl EV ir apsūdzēts par sarakstā iekļautas vielas glabāšanu). Lai gan valsts judikatūrā attiecībā uz 1. pielikuma abu pirmo kategoriju vielām ir konstatēts, ka darbība tiek veikta bez attiecīgas licences, ja nav ZKNVP un Rīkojumā Nr. 1 paredzēto licenču (1. kategorijas vielām) vai reģistrācijas (2. kategorijas vielām), tomēr attiecībā uz 3. kategorijas vielām valsts tiesas tikai ir norādījušas, ka tās ir vielas, uz kurām attiecas kontrole saskaņā ar Eiropas Parlamenta [un Padomes] Regulu (EK) Nr. 273/2004, nepaskaidrojot, kādas materiālās prasības attiecas uz darbībām ar 3. kategorijas vielām un vai to iegādei, glabāšanai un lietošanai ir nepieciešams īpašs valsts iestādes akts. Tikai izskatāmajā spriedumā, kas ir pamatlietas priekšmets, attiecīgas licences neesamība kā noziedzīgā nodarījuma sastāva objektīvā pazīme saskaņā ar NK 354.a panta 1. punkta otro teikumu tiek pamatota ar vielas mērķi – narkotisko vielu ražošanu.
- 15 Iesniedzējtiesa uzskata, ka ir izpildītas Eiropas Savienības Tiesas Reglamenta 107. panta prasības, ņemot vērā kriminālprocesa ilgumu (kriminālprocess tika uzsākts 2019. gada 11. martā un apsūdzības raksts Varnas apgabaltiesā tika iesniegts 2021. gada 24. februārī). Turklāt apsūdzētais EV tika apcietināts uz ilgu laiku – no 2021. gada 22. janvāra līdz 2022. gada 25. janvārim. Apsūdzētā interesēs ir, lai jautājums par viņa kriminālatbildību tiktu atrisināts ātri.